

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEC) – Sport, Education and Child (SEC)
ISSN: 2791-643X

Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği Kısa Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Cihangir KAÇMAZ^{1*}, Yunus TUNÇ², Osman Tayyar ÇELİK³, Ümit KAHRAMAN⁴

Makale Bilgisi

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi: 17.12.2025
Kabul Tarihi: 22.01.2026
Yıl: 2026 | Cilt: 6 | Sayı: 1 | Sayfa: 1-11
DOI: 10.5505/sec.2026.25733

***Sorumlu Yazar:** Cihangir KAÇMAZ

Alıntılama: Kaçmaz, C., Tunç, Y., Çelik, O. T. & Kahraman, Ü. (2026). Ebeveyn öz yeterlilik ölçeği kısa formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor, Eğitim ve Çocuk*, 6(1), 1-11. DOI: 10.5505/sec.2026.25733

Etik Kurul Beyanı: Bu araştırmayı yürütmek için Iğdır Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2024/11/5 sayılı karar ile etik izinler alınmıştır.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı: Bu araştırma kapsamında herhangi bir YZ aracı kullanmadığımı beyan ederim.

Yazar Katkısı: C.K.: Kavramsallaştırma, Tasarım, Veri Toplama ve/veya İşleme, Literatür Taraması, Yazım, Eleştirel Gözden Geçirme.

Y.T.: Kavramsallaştırma, Tasarım, Veri Toplama ve/veya İşleme, Analiz ve/veya Yorumlama, Literatür Taraması, Yazım.

O.T.Ç.: Kavramsallaştırma, Veri Toplama ve/veya İşleme, Analiz ve/veya Yorumlama, Eleştirel Gözden Geçirme.

Ü.K.: Veri Toplama ve/veya İşleme, Literatür Taraması, Eleştirel Gözden Geçirme.

¹ **Sorumlu Yazar**, Kayseri Üniversitesi, Türkiye, e-mail: cihangirkacmaz@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0649-5254

² Iğdır Üniversitesi, Türkiye, e-mail: yunustunc_49@hotmail.com, ORCID ID : 0000-0003-0762-9728

³ İnönü Üniversitesi, Türkiye, e-mail: otayyar.celik@inonu.edu.tr, ORCID ID : 0000-0003-3951-7261

⁴ Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye, e-mail: umit.kahraman@bilecik.edu.tr, ORCID ID : 0000-0002-4547-6753

Spor, Eğitim ve Çocuk (SEC)
Sport, Education and Child (SEC)

Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği Kısa Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

ÖZ

Ebeveyn öz-yeterliliği, ebeveynlerin ebeveynliğe ilişkin sorumluluk ve görevleri etkili biçimde yerine getirebileceklerine dair sahip oldukları inanç ve güven düzeyi olarak tanımlanabilir. Bu araştırmanın amacı, Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği-Kısa Formunu Türkçe'ye uyarlamaktır. Araştırmamız 0-18 yaş arası çocuğa sahip 340 ebeveynle gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin çeviri ve dil geçerliği çalışmaları dâhilinde, orijinal dili olan İngilizce'den Türkçe'ye yapılan ilk çeviri, alan ve dil uzmanlarının ortak mutabakatı ile Türkçe formuna kavuşturulmuştur. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin mükemmel model uyumu sergilediğini göstermiştir ($\chi^2/Sd= 1.508/1=1.508$, CFI = .999; TLI= .994; GFI = .998; AGFI= .978, SRMR = .005; RMSEA = .039). Ayrıca, faktör yük değerlerinin .47 ile .90 aralığında olduğu ve madde toplam test korelasyonlarının .62 ile .78 arasında değiştiği belirlenmiştir. Benzer ölçek geçerliği için yapılan korelasyon analizi sonucunda Ebeveyn Öz Yeterlilik Ölçeği-Kısa Formu ile Ebeveyn Olarak Ben Ölçeği arasında .72 düzeyinde pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirliliği Cronbach α katsayısı ile .88 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ölçeğin %27'lik alt ve üst grupları anlamlı düzeyde ayırt etme gücüne sahip olduğu ($p<.001$) tespit edilmiştir. Elde edilen geçerlik ve güvenirlilik analizleri neticesinde, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ebeveynlik, Öz yeterlik, Ölçek geliştirme, Geçerlik, Güvenirlilik.

ABSTRACT

Parental self-efficacy can be defined as the level of belief and confidence parents have in their ability to effectively fulfill their responsibilities and tasks related to parenting. The aim of this study is to adapt the Parenting Self-Efficacy Scale-Short Form into Turkish. Our study was conducted with 340 parents of children aged 0-18. As part of the translation and language validity studies of the scale, the initial translation from the original English to Turkish was finalized into its Turkish form with the mutual agreement of field and language experts. Confirmatory Factor Analysis (CFA) results showed that the scale exhibited excellent model fit ($\chi^2/Sd= 1.508/1=1.508$, CFI = .999; TLI= .994; GFI = .998; AGFI= .978, SRMR = .005; RMSEA = .039). Furthermore, factor loadings ranged from .47 to .90, and item-total test correlations ranged from .62 to .78. Correlation analysis conducted for scale validity revealed a high positive correlation of .72 between the Parenting Self-Efficacy Scale-Short Form and the Me as a Parent Scale. The reliability of the scale was determined to be .88 using Cronbach's alpha coefficient. Furthermore, it was found that the scale has the power to distinguish between the lower and upper groups (27%) at a significant level ($p<.001$). As a result of the validity and reliability analyses obtained, it was concluded that the Turkish version of the scale is a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Parenting, Reliability, Scale development, Self-efficacy, Validity.

GİRİŞ

Ebeveynlik, sıklıkla hem yüksek düzeyde sorumluluk hem de önemli kazanımlar içeren bir süreç olarak görülür. Bir ebeveynin görevi uzun yıllar boyunca çocuğunun/çocuklarının iyi oluşunu desteklemek için gerekli tüm beceri ve kaynaklara sahip olması beklenmektedir (Scannell, 2020). Ebeveynlik, hem ebeveynin sergilediği davranışları hem de kendisini bir ebeveyn olarak nasıl gördüğünü de içeren çok yönlü bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Abidin, 1992). Sıcaklık, kabul, aidiyet ve duyarlılık gibi olumlu ebeveynlik uygulamaları, olumsuz yaşam durumlarıyla karşı karşıya kaldığınızda bile sağlıklı gelişim ve sonuçlarla ilişkilidir (Schofield, Conger ve Neppl, 2014; Yamaoka ve Bard, 2019). Öz yeterlik terimi ise bir bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirme yeteneğine olan inancını tanımlar (Bandura, 2006).

Öz yeterlilik, Teti and Gelfand (1991) tarafından ebeveynlik boyutuyla incelemiş ve Bandura'nın "Sosyal Öğrenme" kuramından ilham alarak "ebeveyn öz-yeterliliği" kavramını ortaya çıkarmışlardır. Ebeveyn öz-yeterliliği, ebeveynlikle ilişkili görevleri başarıyla yerine getirme yeteneklerine ilişkin ebeveyn inançları veya güvenleri olarak tanımlanan çok boyutlu bir kavramdır (Albanese, Russo ve Geller, 2019; Vance ve Brandon, 2017). Ardel ve Eccles (2001) bu kavramı, ebeveynin çocuğun gelişimini ve başarısını desteklemek için çocuğu ve çevresini etkileme yeteneğine olan inancı olarak tanımlamaktadır. Bu, hem uygun çocuk yetiştirme davranışları hakkındaki bilgi düzeyini hem de ebeveynlik görevlerini yapabilme becerisine ilişkin güven düzeyini kapsar (Sims ve Skarbek, 2018; Troutman, Moran, Arndt, Johnson ve Chmielewski, 2012). Bu yüzden ebeveyn özyeterliliği, ebeveynlerin rollerini başarıyla yerine getirmeleri için ebeveynliğe sorunsuz bir geçişi kolaylaştırmada kritik bir faktör olarak görülmektedir (Ngai, Wong, Chung, Leung ve Tarrant, 2019).

Yapılan çalışmalar ebeveyn öz-yeterliliğinin birçok faktörle ilişkili olduğunu göstermektedir (Ardel ve Eccles, 2001; Leahy-Warren ve McCarthy, 2011). Ebeveyn öz-yeterliliği üzerine en çok atf yapılan ve etkili bir çalışma olduğu görülen bir meta sentez araştırmayla, ebeveyn öz-yeterliliğiyle ilişkili araştırmalar bir araya getirilmiş ve incelenmiştir (Jones ve Prinz, 2005). Araştırma, bu kavramın ebeveynlik uygulamalarının öngörücüsü, aracısı ve sonucu da dahil olmak üzere birçok role sahip olduğuna dair kanıtlara sunmuştur. Öz yeterlik ayrıca ebeveynlik uygulamaları aracılığıyla doğrudan ve dolaylı olarak çocuk sonuçlarıyla da ilişkilendirilmiştir (Glatz, Lippold, Chung ve Jensen, 2024). Bu kavram için yakın bir zamanda iki meta sentez çalışmasının daha yapıldığı görülmüştür (Albanese vd., 2019; Fang, Boelens, Windhorst, Raat ve van Grieken, 2021). Albanese vd. (2019) yaptığı araştırmada, ebeveyn öz yeterliliğinin ebeveyn ve çocuk sonuçlarının bir öngörücüsü olduğuna odaklanan 115 çalışmayı incelenmiş ve yüksek ebeveyn öz yeterliliğinin üç alanda (çocuk gelişimi, ebeveyn ruh sağlığı ve ebeveyn-çocuk ilişkisi) olumlu sonuçlarla ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Fang vd. (2021) ise ebeveyn öz yeterliliğini ebeveyn, çocuk ve sosyo-bağlamsal faktörlerin bir sonucu olarak inceleyen 30 çalışmayı incelemiştir. Araştırma sonucunda, ebeveyn stresi ve depresyon gibi potansiyel olarak değiştirilebilir faktörlerin öz yeterliliğin özellikle güçlü öngörücüsü olduğu sonucuna varmışlardır. Bu sonuçlar ebeveyn öz yeterliliğinin ebeveynlik stresine karşı önemli bir tampon olduğu sonucunu destekleyici niteliktedir (Bloomfield ve Kendall, 2012).

Ebeveyn öz yeterliliğinin yüksek olması ebeveynlerin uyarlanabilir, uyarıcı ve besleyici bir çocuk yetiştirme ortamı sağlama kapasitesiyle güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görülmektedir. Yüksek özyeterliliğe sahip ebeveynlerin çocuğun ihtiyaçlarına karşı artan yeterlilik ve duyarlılık gösterdiği ancak düşük öz yeterliliğe sahip ebeveynlerin ebeveynlik kararlarında daha fazla zorluk, yetersizlik duyguları, utanç ve artan ebeveyn stresi yaşadığı bulunmuştur (Coleman ve Karraker, 2000). Ebeveyn öz-yeterliliği, öz düzenleme için önemlidir ve çocukların sağlığını ve gelişimini destekleyen olumlu ebeveynlik uygulamalarının kullanımıyla ilişkilendirilmiştir (Fierloos vd., 2023). Önceki çalışmalar, daha yüksek düzeyde ebeveyn öz-yeterliliği algılayan ebeveynlerin depresyon semptomlarına daha az eğilimli olabileceğini, daha az ebeveynlik stresi yaşayabileceğini ve zorluklarla başa çıkma çabalarında daha ısrarcı olabileceklerini göstermiştir (Jones ve Prinz, 2005; Sanders ve Mazzucchelli, 2013; Schofield vd., 2014). Ayrıca çocukların davranışları ve yaşantıları üzerinde etkili olacağı inancına sahip ebeveynler, uygun ebeveynlik stratejilerini seçme konusunda daha yetkin hale gelir ve bunun sonucunda daha olumlu olabilecek ebeveyn-çocuk ilişkileri yaratırlar (Schofield vd., 2014).

Literatürde ebeveyn öz-yeterliliğini ölçmek üzere ölçeklerin geliştirildiği görülmektedir. Uluslararası çalışmalarda Woolgar, Humayun, Scott ve Dadds (2025) yaptıkları “Ne Yapacağımı Biliyorum; Yapabilirim; İşe Yarayacak: Ebeveynlik Müdahaleleri için Kısa Ebeveyn Öz Yeterlilik” ölçeğinin olduğu görülmektedir. Ölçek beş maddeden oluşmakta ve okul öncesinden genç yetişkinliğe kadar geniş bir yaş aralığına uygulanmaktadır. Ayrıca ölçek, yıkıcı davranış sorunlarına yönelik çeşitli ebeveyn müdahaleleri için kullanılabilir ve tedavi sırasında rutin bir sonuç ölçümü olarak kullanılabilir kadar kısa bir ölçek olma özelliği taşımaktadır. Bir diğer ölçek Guimond, Moore, Aier, Maxon ve Diken (2005) tarafından yapılan “Yetersizliği Olan Çocukların Ebeveynleri İçin Öz Yeterlilik” ölçeğidir. Ölçek 17 madde ve iki faktörden oluşmakta ve annelerin dil gecikmesi olan çocuklarına ilişkin öz-yeterlilik inançlarını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. van Rijen, Gasanova, Boonstra ve Huijding (2014) tarafından yapılan “Ebeveynlik Görevlerinde Öz Yeterlilik Ölçeği Kısa Form” ölçeğinin de literatürde yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Ölçek 24 madde ve dört alt boyuttan oluşmakta ve 24-48 aylık çocuğu olan annelere yönelik olarak kullanılmaktadır. Barnes ve Adamson-Macedo (2007) tarafından geliştirilen “Algılanan Anne Ebeveynlik Öz Yeterliliği” ölçeğinin de ebeveyn öz yeterliği ölçekleri arasında yer aldığı görülmektedir. Ölçek, hastanede yatan prematüre yenidoğanların annelerinin öz yeterliklerini belirlemeye yönelik geliştirilen 20 maddelik bir ölçme aracıdır. Son olarak Holloway vd. (2019) tarafından geliştirilen 18 madde ve iki alt boyutlu “Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlilik” ölçeğinin okul öncesi dönem çocuklarına sahip ebeveynlerin ebeveyn öz-yeterlilik düzeylerinin tespit etmede kullanılabilir bir ölçek olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada uzun versiyonu Hamilton, Matthews ve Crawford (2015) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Olarak Ben” envanterinin kısa versiyonu olan “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin (Matthews vd., 2022) uyarlanması amaçlanmıştır. Ölçeğin uzun versiyonu 16 madde ve 4 alt boyuttan, kısa formu ise 4 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 0-18 yaş arasında çocuğa sahip ebeveynlerin ebeveyn öz-yeterliliklerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır. Literatürdeki ölçeklere bakıldığında, ölçek geliştirme çalışmalarının kısa formlar üzerinde yaygın olarak durduğu görülmektedir. Kısa formların kullanımının avantajlarına bakıldığında, öncelikle katılımcılar üzerindeki yükü azalttığı ve zaman tasarrufu sağladığı söylenebilir (Hagtvet ve Sipos, 2016). Koğar (2020) kısa ölçeklerin yalnızca zaman kazandırmadığını, bununla birlikte katılımcıların sıkılmasını ve aşırı yorulmasını da engellemektedir. Ayrıca ölçeğin gereğinden fazla uzun olması durumunda verilecek cevapların güvenilirliğini de zedeleyecektir. Ölçme araçlarında kullanılabilirlik boyutu ise ekonomiklik, uygulama süresinin kısalığı, uygulama ve puanlama kolaylığı ile elde edilen puanların rahat bir şekilde yorumlanabilmesi gibi özellikleri içermektedir. Bu nedenle, “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin kısa olması, ölçeği daha kullanılabilir hale sokmaktadır. Bu ölçeğin sunduğu avantajlar göz önüne alındığında, Türk aile örnekleme uyarlanması hem ebeveyn öz-yeterliliğine yönelik araştırmalarda kullanılabilir kısa ve anlaşılır bir ölçme aracı sağlamaya destek olabilir hem de ebeveyn öz yeterliliği sağlamış olduğu avantajlarından dolayı Türk aile kültürüne uyarlanması yapılacak olan ebeveyn öz yeterliliği alan yazına da katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, bu araştırmada “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türk aile kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmamız Matthews vd. (2022) tarafından kısa formu geliştirilen “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması amaçlayan bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Araştırmamızda öncelikle gerekli izinler alınmış ve dil geçerliliği çalışması gerçekleştirilmiştir. Ardından taslak ölçek formu çalışma grubunda yer alan katılımcılara uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve bu doğrultuda ölçeğe son hali verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme grubu basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu kapsamda doğrulayıcı faktör analizi için 351 ebeveyn den veri toplanmıştır. Ancak araştırma formunda eksik yanıtlar olduğu 11 form veri setinden çıkarılmıştır. Araştırma toplam 340 ebeveyn ile elde edilen veriler üzerinden yürütülmüş olup ebeveynlere ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1*Araştırmaya Katılan Ebeveynlere Ait Demografik Bilgilerin Dağılımı*

Değişkenler		n	%
Ebeveyn	Baba	81	23,8
	Anne	259	76,2
Eğitim Durumu	İlkokul	20	5,9
	Ortaokul	28	8,2
	Lise	59	17,4
	Ön Lisans	44	12,9
	Lisans	120	35,3
	Lisansüstü	69	20,3
Gelir Durumu	Geliri Giderinden Az	28	8,2
	Geliri Giderine Denk	288	84,7
	Geliri Giderinden Fazla	24	7,1
Çalışma Durumu	Çalışıyor	211	62,1
	Çalışmıyor	129	37,9
Çocuğun Cinsiyeti	Erkek	169	49,7
	Kız	171	50,3
Ebeveyn Yaşı (Min./Max.)		(19,0/56,0)	
Ort.±SS		37,52±6,966	
Çocuğun Yaşı (Min./Max.)		(0,0/18,0)	
Ort.±SS		6,90±,990	
Çocuk Sayısı (Min./Max.)		(1,0/7,0)	
Ort.±SS		2,05±4,694	
Toplam		340	100,0

Tablo 1’de katılımcılarına ait demografik özellikler görülmektedir. Katılımcıların %23,8’i (81) baba ve %76,2’si (259) annelerden oluşmaktadır. Ebeveynler çoğunlukla lisans (%35,3) ve lisansüstü (%20,3) mezundur. Ebeveynlerin %8,2’sinin geliri giderinden az, %84,7’si geliri giderine denk ve %7,1’i geliri giderinden fazladır. Katılımcıların %62,1’i çalışmakta ve %37,9’u çalışmamaktadır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının %50,3’ü kız ve %49,7’si erkektir. Ebeveynlerin yaş ortalaması 37,52±6,966, çocukların yaş ortalaması 6,90±,990 ve ortalama çocuk sayısı 2,05±4,694 şeklindedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmamız Matthews vd. (2022) tarafından kısa formu geliştirilen “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması amaçlayan bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Araştırmamızda öncelikle gerekli izinler alınmış ve dil geçerliliği çalışması gerçekleştirilmiştir. Ardından taslak ölçek formu çalışma grubunda yer alan katılımcılara uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve bu doğrultuda ölçeğe son hali verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu ebeveynin anne/baba olma durumu, ebeveynin eğitim durumu, gelir durumu, çalışma durumu, çocuğun cinsiyeti, ebeveyn yaşı, çocuğun yaşı ve çocuk sayısına ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği-Kısa Form

Matthews vd. (2022) tarafından 0-18 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin özyeterliliklerini belirlemek için geliştirilen 4 maddelik kısa formu bir ölçektir. Ölçek 5'li likert şeklinde olup 4-20 puan arasında değerlendirilmektedir. Ölçeğin geliştirme çalışmasındaki Cronbach $\alpha=0.85$ olarak elde edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise Cronbach $\alpha=0.88$ olarak hesaplanmıştır.

Ebeveyn Olarak Ben Ölçeği

Ölçek, Hamilton vd. (2015) tarafından geliştirilmiş olup formuyla Özbay ve Akın (2015) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Ölçek 16 madde ve 5'li likert tipte (1-Kesinlikle Katılmıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum) olan dört alt boyutlu bir ölçektir. Ölçek 16-80 puan arasında puanlanmakta ve puanın yüksek olması ebeveynlerin ebeveynlik rollerine ilişkin algılarının yüksek olduğunu anlamına gelmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasındaki Cronbach $\alpha=0.88$ olarak elde edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise Cronbach $\alpha=0.72$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmamız Matthews vd. (2022) tarafından kısa formu geliştirilen “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması amaçlayan bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Araştırmamızda öncelikle gerekli izinler alınmış ve dil geçerliliği çalışması gerçekleştirilmiştir. Ardından taslak ölçek formu çalışma grubunda yer alan katılımcılara uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve bu doğrultuda ölçeğe son hali verilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında ebeveynlerden toplanan veriler uygun analiz yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiş ve sonuçlar raporlanmıştır. Bu kapsamda “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması sürecinde Seçer (2018) tarafından ölçek uyarlaması için önerilen adımlar izlenmiştir. İlk olarak ölçeğin çevirisi yapılarak dil geçerliği sağlanmış sonraki adımda katılımcılardan toplanan verilerle geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Çeviri ve Dil Geçerlik Çalışması

Ölçek uyarlaması için öncelikle yazarlardan gerekli izinler alınmıştır. Sonraki aşamada alan yazında önerilen (Savaşır, 1994) çeviri ve dil geçerlik işlem adımları izlenmiştir. Bu kapsamda öncelikle hem Türkçe hem de İngilizce diline hâkim beş uzmana çeviri için ölçekler gönderilmiştir. Çevirileri değerlendirmek amacıyla alan uzmanı ve İngilizce diline hâkim beş kişilik bir uzman ekip oluşturulmuştur. Ölçeğe ait her bir maddenin çevirileri birbiriyle karşılaştırılarak uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Türkçe çevirileri kabul edilen maddelere görüş birliğiyle karar verilmiştir. Sonraki aşamada uzman görüşüyle karar verilen maddeler İngilizce ve Türkçe karşılıklarının uygunluğu için tekrar üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. Son aşamada, Türkçe ölçek ifadelerinin anlaşılabilirliği ve dilsel uygunluğu iki dil uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. İfadelerin anlaşılır olduğu teyit edildikten sonra, ölçek uygulamaya hazır konuma getirilmiştir.

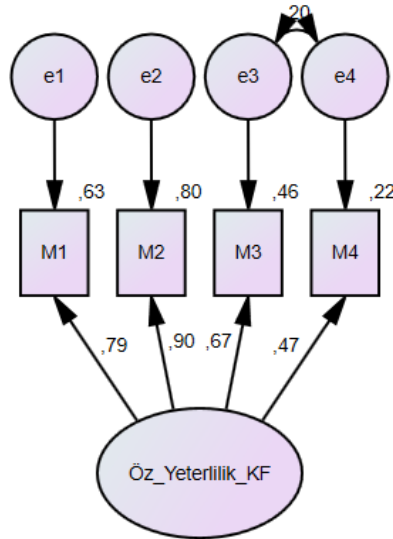
Yapı Geçerliği Çalışması

Alan yazında yapısı doğrulanmış ölçeklerin bir dilden farklı bir dile uyarlaması yapılırken açılımlı faktör analizi (AFA) yerine DFA yapılması önerilmektedir (Seçer, 2018). DFA yapılabilmesi için yeterli örneklem sayısı konusunda farklı görüşler olmakla birlikte örneklem sayısının en az 300 olması konusunda genel bir görüş birliği vardır (Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk-Bökeoğlu, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu çalışmada yapı geçerliği 340 kişiden elde edilen verilerle yürütülmüştür. Analiz öncesinde verilerin normal dağılım gösterip göstermediği

de incelenmiştir. Ölçek maddelerinin çarpıklık ve basıklık kat sayılarının -1,5 ile +1,5 değerler arasında olması normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Araştırmadaki değerlerin bu aralıkta olduğu ve dolayısıyla verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan DFA sonuçları Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1

“Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” Ölçeğinin DFA Analizi Sonuçları

Yapılan DFA analizi sonucunda uyum indeksleri ($\chi^2/Sd= 1.508/1=1.508$, CFI= .999; TLI= .994; GFI= .998; AGFI= .978, SRMR= .005; RMSEA= .039) şeklinde hesaplanmıştır. Alan yazınındaki uyum iyiliği referans değerleri (Bayram, 2016; Lomax, 2004) dikkate alındığında tüm değerlerin mükemmel uyum iyiliği gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca ölçek maddelerinin faktör yükleri .47 ile .90 arasında olduğu tespit edilmiştir. Alan yazında bir maddenin kabul edilebilirliği için faktör yükünün en az .30 ve üstünde olması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2012; Seçer, 2018). Bir maddenin faktör yük değerinin yüksek olması o maddenin ölçek yapısıyla güçlü bir ilişkisinin olduğunu göstermektedir (Kline, 2014). Ölçeğin benzer ölçek geçerliğini belirlemek için ebeveynlerin “Ebeveyn Olarak Ben” ölçeğinden almış oldukları puanlar karşılaştırılmıştır. Sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Ölçekler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçekler	1	2
1. Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form Ölçeği	-	
2. Ebeveyn Olarak Ben Ölçeği	0.715***	-

***p<.001

Tablo 2 incelendiğinde “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeği ile “Ebeveyn Olarak Ben” ölçeği arasında pozitif yönlü ve geniş düzeyde anlamlı bir ilişki elde edilmiştir ($r=0.715$; $p<0.001$). Benzer ölçek geçerliği aynı kavram ya da yapıyı sorgulayan ölçeklerin yüksek korelasyon göstermesi varsayımına dayanmaktadır. Dolayısıyla benzer ölçek geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış, ayrıca madde toplam korelasyonları ile %27’lik alt-üst grup puanlarına dayanan madde ayırt edicilik düzeyleri incelenmiştir. Ölçeğe ait güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3*Ölçek Güvenirlik Analizi Sonuçları*

S.N	Maddeler	Madde Toplam Test Korelasyonları	Madde Silindiğinde Cronbach α	Alt %27-Üst %27 t	p
1	Bir ebeveyn olarak kendime güveniyorum.	.772	.827	-16.434	<0.001
2	Ebeveynlikte iyi olduğumu düşünüyorum.	.784	.821	-16.320	<0.001
3	Çocuğuma iyi bir ebeveynlik yapmak için gerekli tüm becerilere sahibim.	.766	.829	-18.674	<0.001
4	Üzücü bir deneyim yaşadığımda bile bir ebeveyn olarak çocuğum için yapmam gereken şeylere odaklanabilirim.	.620	.884	-13.867	<0.001
Ölçek Cronbach α		.876			

Tablo 3 incelendiğinde ölçek maddeleri ile ölçeği toplamı arasındaki korelasyonların .620 ile .784 arasında değiştiği görülmektedir. Güvenirlik analizi kapsamında %27'lik alt-üst grupların toplam puanları karşılaştırılarak maddelerin ayırt ediciliği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda yapılan bağımsız örneklem t testleri sonuçları anlamlıdır ($p < 0.001$). Bu sonuçlar maddelerin yüksek ve düşük puana sahip grupları birbirinden iyi ayırt edebildiğini buna bağlı olarak ayırt ediciliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Son olarak ölçeğin Cronbach α iç tutarlılık katsayısı .876 olarak hesaplanmıştır.

TARTIŞMA

Ebeveyn öz yeterliği, bir ebeveynin çocuğuna etkili bir şekilde ebeveynlik etme yeteneği hakkındaki beklentilerini ve inançlarını değerlendirir. Ebeveyn öz yeterliğinin ebeveynin refahı, ebeveynlik uygulamaları, ruh sağlığı, ebeveyn-çocuk ilişkisi ve çocuğun uyumu üzerinde etkileri vardır (Brennan, Ward, Tomeny ve Davis, 2024). Bu kapsamda ebeveyn öz yeterliliklerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Bu araştırmada “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, beşli Likert (kesinlikle katılmıyorum–kesinlikle katılıyorum) formatında düzenlenmiş dört maddelik ölçeğin Türkçe formuna ilişkin geçerlik ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Ölçeğin uyarlanması için gerekli izinler ölçeğin geliştiricilerinden alındıktan sonra çeviri ve dil geçerliği sürecine başlanılmıştır. Savaşır’ın (1994) önerdiği adımlar izlenerek ölçek ilk olarak uzmanlar tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Sonrasında alan uzmanları ve Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim kişiler tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda Türkçe maddeler üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Son aşamada ise ölçek ifadeleri iki dil uzmanı tarafından anlaşılabilirlik açısından kontrol edilmiş ve uygun bulunan Türkçe form uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Araştırmamızda ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi DFA uygulanmıştır. Bulgularımız sonucunda elde edilen model uyum değerlerini ($\chi^2/Sd = 1.508/1 = 1.508$, CFI = .999; TLI = .994; GFI = .998; AGFI = .978, SRMR = .005; RMSEA = .039) mükemmel uyum düzeyine yakın bir seviyededir (Bayram, 2016; Schumacker ve Lomax, 2004). Ölçeğin orijinal uzun formu (Hamilton vd., 2015) ve Türkçe formuyla (Özbay ve Akın, 2015) karşılaştırıldığında kısa formunun daha iyi uyum değerlerine sahip olduğu söylenebilir. Maddelere ait faktör yükleri 0.47 ile 0.9 aralığındadır. Bu bulguya göre ölçeğin Türkçe formunun yapısının doğrulandığı söylenebilir. Benzer ölçek geçerliliğinin tespit edilmesi için uyarlamasını gerçekleştirildiğimiz “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin 16 maddelik versiyonu olan “Ebeveyn Olarak Ben” ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekler arasında yüksek düzeyde pozitif korelasyonlu ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için %27'lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmış ve Cronbach's Alpha değeri hesaplanmıştır. Bulgularımız, ölçeğin yüksek ve düşük düzeydeki bireyleri etkili biçimde ayırt ettiğini göstermiştir. Ölçeğin geliştiricileri Matthews, Millward, Hayes, and Wade (2022) tarafından raporlanan bulgulara

göre ölçeğin Cronbach's Alpha değerinin 0.80 olduğu bildirilmiştir. Araştırmamızda da Cronbach's Alpha değeri 0.876 olarak raporlanmıştır. Portekiz kültüründe uygulanan aynı ölçeğin Cronbach's Alpha değerinin ise 0,92 (Magalhães vd., 2025), Romanya kültüründe ise 0.88 (Maftai, Merlici ve Dulcianu, 2024) olduğu bildirilmiştir. Bu bilgiler ışığında ölçeğin kültürlerarası yüksek güvenirlik katsayısına sahip olduğu ve ölçeğin Türkçe formunun güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Matthews vd. (2022) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Öz Yeterlilik-Kısa Form” ölçeğinin Türkçe versiyonu 4 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin az maddeden oluşması nedeniyle araştırmacılara uygulama kolaylığı ve özellikle geniş örneklemle çalışan araştırmacılar için avantaj sağlaması beklenmektedir. Ölçek, “kesinlikle katılmıyorum–kesinlikle katılıyorum” aralığında derecelenen 5’li Likert formatında puanlanmakta olup ters madde içermemektedir. Ölçekten alınan daha yüksek puanlar, ebeveynlik öz yeterliliğinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu ölçme aracının 0-18 yaş arası çocuğu olan anne babaların, ebeveynlik öz yeterliliklerini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Gelecek araştırmalarda ölçeğin farklı demografik gruplarda, klinik örneklemelerde veya boylamsal tasarımlarda test edilmesi, yapının daha kapsamlı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Abidin, R. R. (1992). The determinants of parenting behavior. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21(4), 407-412. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2104_12.
- Albanese, A. M., Russo, G. R. ve Geller, P. A. (2019). The role of parental self-efficacy in parent and child well-being: A systematic review of associated outcomes. *Child: Care, Health and Development*, 45(3), 333-363. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/cch.12661>.
- Ardelt, M. ve Eccles, J. S. (2001). Effects of mothers' parental efficacy beliefs and promotive parenting strategies on inner-city youth. *Journal of Family Issues*, 22(8), 944-972. <https://doi.org/10.1177/019251301022008001>.
- Bandura, A. (2006). Toward a psychology of human agency. *Perspectives on Psychological Science*, 1(2), 164-180.
- Barnes, C. R. ve Adamson-Macedo, E. N. (2007). Perceived maternal parenting self-efficacy (PMP S-E) tool: Development and validation with mothers of hospitalized preterm neonates. *Journal of Advanced Nursing*, 60(5), 550-560. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04445.x>.
- Bayram, N. (2016). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları*. Ezgi Kitabevi.
- Bloomfield, L. ve Kendall, S. (2012). Parenting self-efficacy, parenting stress and child behaviour before and after a parenting programme. *Primary Health Care Research & Development*, 13(4), 364-372.
- Brennan, J., Ward, O. F., Tomeny, T. S. ve Davis, T. E. (2024). A systematic review of parental self-efficacy in parents of autistic children. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 27(3), 878-905. <https://doi.org/10.1007/s10567-024-00495-2>.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. *Pegem Akademik Yayıncılık*.
- Coleman, P. K. ve Karraker, K. H. (2000). Parenting self-efficacy among mothers of school-age children: conceptualization, measurement, and correlates. *Family Relations*, 49(1), 13-24. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2000.00013.x>.
- Fang, Y., Boelens, M., Windhorst, D. A., Raat, H. ve van Grieken, A. (2021). Factors associated with parenting self-efficacy: A systematic review. *Journal of Advanced Nursing*, 77(6), 2641-2661. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jan.14767>.

- Fierloos, I. N., Windhorst, D. A., Fang, Y., Hosman, C. M. H., Jonkman, H., Crone, M. R., Jansen, W. ve Raat, H. (2023). The association between perceived social support and parenting self-efficacy among parents of children aged 0–8 years. *BMC Public Health*, 23(1), 1888. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-16710-8>.
- Glatz, T., Lippold, M., Chung, G. ve Jensen, T. M. (2024). A systematic review of parental self-efficacy among parents of school-age children and adolescents. *Adolescent Research Review*, 9(1), 75-91. <https://doi.org/10.1007/s40894-023-00216-w>.
- Guimond, A., Moore, H., Aier, D., Maxon, E. ve Diken, I. (2005). Parental self-efficacy instrment for children with disabilities (PSICD). *Unpublished scale. Arizona State University, Phoenix, AZ, USA*.
- Hagtvet, K. ve Sipos, K. (2016). Creating short forms for construct measures: The role of exchangeable forms. *Pedagogika*, 66(6), 689–713.
- Hamilton, V. E., Matthews, J. M. ve Crawford, S. B. (2015). Development and preliminary validation of a parenting self-regulation scale: “Me as a Parent”. *Journal of Child and Family Studies*, 24(10), 2853-2864. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0089-z>.
- Holloway, S. D., Suzuki, S., Kim, S., Nagase, A., Wang, Q., Campbell, E. J., Golshirazi, M., Iwatate, K. ve Nishizaka, S. (2019). Development and cross-national validation of a revised version of the Berkeley Parenting Self-efficacy Scale. *Early Childhood Research Quarterly*, 47, 309-320. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2018.12.016>.
- Jones, T. L. ve Prinz, R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: A review. *Clinical Psychology Review*, 25(3), 341-363. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.cpr.2004.12.004>.
- Kline, P. (2014). *An easy guide to factor analysis*. Routledge.
- Koçar, H. (2020). Kısa form geliştirme: yöntemler, öneriler ve incelemeler. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 11(3), 302-310.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş. ve Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2015). *Sosyal bilimler için istatistik*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Leahy-Warren, P. ve McCarthy, G. (2011). Maternal parental self-efficacy in the postpartum period. *Midwifery*, 27(6), 802-810. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.midw.2010.07.008>
- Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. Psychology Press.
- Maftai, A., Merlici, I.-A. ve Dulcianu, A. C. (2024). Insights into the emotional grounds of diverse parenting experiences: risk and protective factors of psychological distress in mothers of children with autism, Down syndrome, and typical development. *International Journal of Developmental Disabilities*, 1-13. <https://doi.org/10.1080/20473869.2024.2331821>.
- Magalhães, E., Costa, P., d'Eça, L., Matoso, M., Pinto, V. S., Ferreira, S., Baptista, J. ve Graça, J. (2025). Profiles of adults most likely to become a foster family: A latent profile analysis. *Child Abuse & Neglect*, 165, 107486. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2025.107486>.
- Matthews, J., Millward, C., Hayes, L. ve Wade, C. (2022). Development and validation of a short-form parenting self-efficacy scale: Me as a Parent Scale (MaaPs-SF). *Journal of Child and Family Studies*, 31(8), 2292-2302. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02327-9>.
- Ngai, F.-W., Wong, P. W.-C., Chung, K.-F., Leung, K.-Y. ve Tarrant, M. (2019). Randomized controlled trial of telephone-based cognitive-behavioral therapy on parenting self-efficacy and satisfaction. *Translational Behavioral Medicine*, 9(6), 1163-1168.
- Sanders, M. R. ve Mazzucchelli, T. G. (2013). The promotion of self-regulation through parenting interventions. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 16(1), 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10567-013-0129-z>.
- Savaşır, I. (1994). Ölçek uyarlamasındaki sorunlar ve bazı çözüm yolları. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(33), 27-32.

- Scannell, C. (2020). Parental self-efficacy and parenting through adversity. İçinde *Parenting-studies by an ecocultural and transactional perspective*. IntechOpen.
- Schofield, T. J., Conger, R. D. ve Neppl, T. K. (2014). Positive parenting, beliefs about parental efficacy, and active coping: Three sources of intergenerational resilience. *Journal of Family Psychology*, 28(6), 973-978.
- Seçer, İ. (2018). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Sims, D. C. ve Skarbek, A. J. (2018). Parental self-efficacy: A concept analysis related to teen parenting and implications for school nurses. *The Journal of School Nursing*, 35(1), 8-14. <https://doi.org/10.1177/1059840518755871>.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics, 6th edn Boston. *Ma: Pearson*.
- Teti, D. M. ve Gelfand, D. M. (1991). Behavioral competence among mothers of infants in the first year: the mediational role of maternal self-efficacy. *Child Development*, 62(5), 918-929. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1991.tb01580.x>.
- Troutman, B., Moran, T. E., Arndt, S., Johnson, R. F. ve Chmielewski, M. (2012). Development of parenting self-efficacy in mothers of infants with high negative emotionality. *Infant Mental Health Journal: Infancy and Early Childhood*, 33(1), 45-54. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/imhj.20332>.
- van Rijen, E. H. M., Gasanova, N., Boonstra, A. M. ve Huijding, J. (2014). Psychometric qualities of the short form of the self-efficacy for parenting tasks index-toddler scale. *Child Psychiatry & Human Development*, 45(4), 443-455. <https://doi.org/10.1007/s10578-013-0414-6>.
- Vance, A. J. ve Brandon, D. H. (2017). Delineating among parenting confidence, parenting self-efficacy, and competence. *Advances in Nursing Science*, 40(4), E18-E37.
- Woolgar, M., Humayun, S., Scott, S. ve Dadds, M. R. (2025). I know what to do; i can do it; it will work: The brief parental self efficacy scale (BPSES) for parenting interventions. *Child Psychiatry & Human Development*, 56(3), 619-628. <https://doi.org/10.1007/s10578-023-01583-0>.
- Yamaoka, Y. ve Bard, D. E. (2019). Positive parenting matters in the face of early adversity. *American Journal of Preventive Medicine*, 56(4), 530-539. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.amepre.2018.11.018>.